

**YABANCI CİSİM ASPİRASYONLARINDA ANNELERİN
SOSYO-EKONOMİK DÜZEYLERİ**

Bahire BOLIŞIK* Remziye TANAC** Esen Demir***

ÖZET

Yabancı cisim aspirasyonları bebekler ve küçük çocukların ev içi ölümcül kazalarındandır. Ailelerin ilgisi, sosyoekonomik durum, çevre şartları ve eğitim düzeyi, yabancı cisim aspirasyonlarının önlenmesinde önemlidir. Yabancı cisim aspirasyonu tanısı ile izlenen 56 çocuğun annelerinin sosyo-ekonomik düzeyleri çalışmada değerlendirilmiştir.

GİRİŞ

Çocuklarda çeşitli kazalar sonucu yaralanma ve ölüm oranları ileri yaşlara göre daha sıktır ve yine kazalar erkek çocuklarda kızlara oranla daha fazladır (2, 5, 6, 7).

Küçük çocukların güvencesi çocuğun bakımından sorumlu kişilere ve çevreye bağlıdır. I-Ierşeyi ağzına götüren süt çocukları, öğrenme tutkusu içindeki oyun çocukları bakıcılar tarafından iyi denetlenip korunmalıdır. Kazaların oluşunda ailenin ilgisizliği, sosyoekonomik düzey, çevre hijyen' ve çevre koşulları önemlidir. Kazaların önlenmesinde eğitim önemli rol oynar (1. 3. 7).

2-5 yaşları arasındaki çocukların evdeki ölümcül kazaları arasında yer alan yabancı cisim aspirasyonları bu (YCA) yaş grubu çocuklar için düşme ve zehirlenmeler ile birlikte önemli bir sorundur (2, 5). ABD'de 5 yaş ve altındaki çocuklarda her yıl 500 çocuğun yabancı cisim aspire ettiği ve toplam mortalite oranının % 1.8 olduğu bildirilmektedir (4).

* E. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D. (Yrd. Doç. Dr.)

**E.Ü. Çocuk Hastanesi Çocuk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (Prof. Dr.)

***E.Ü. Çocuk Hastanesi Çocuk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (Liz. Dr.)

Alt solunum yollarında yabancı cisim aspirasyonu (YCA) tanısında ailenin verdiği anerrmez diğer tüm bilgilerden daha önemlidir. Hiçbir klinik ve laboratuvar kanıt olmaksızın yalnızca öykü ile tanıya gidilebilir. Bu nedenle bakıcının dikkati ve sosyal tavrı çok önemlidir (3).

Çalışmamız YCA, tanıdı çocukların bakıcılarının sosyoekonomik clüzcylerini araştırmak üzere planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamız Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı solunum bölümünde 1990-1991 yıllarında YCA tanısı ile izlenen 56 çocuk ve aileleri üzerinde yapılmıştır. Sosyo-ekonomik durumlarını yansıtan bir anket forum ailelere uygulanmış ve sonuçlar 1988 T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

BULGULAR

Yabancı cisim aspirasyonu tanısı ile izlenen olguların yaş ve cinslerine göre dağıllınlan Tablo l'de görölmektedir.

Yaş	Sayı	Yüzde
0 - 2	46	82.14
3 .6	8	14.29
7 - 12	2	3.57
Toplam	56	100.00
Cins		
Kız	18	32.14
Erkek	38	67.86
Toplam	56	100.00

Tablo l'de % 82.14 gibi yüksek oranla ençok 0 - 2 yaş grubu çocuklarda, yabancı cisim aspirasyon görölmektedir.

Bu yaş grubu çocuklarda kazalar daha sıktır (2, 4, 5).

Yine Tablo l'de göröldüğü gibi Y.C.A. olan çocukların % 67.86'sı erkek çocuk olup, buda literatürle uyum sağlamaktadır (6, 7).

Tablo 2. Çocuğa bakan kişilere göre dağılım

Çocuğa Bakan Kişi	Sayı	Yüzde
Anne	44	78.57
Bily`Cıkanne	10	17.86
Bakıcı	1	1.79
Okul	1	1.79
Toplam.	5	6

Çocuklara bakım veren kişilerin % 78.57'sini anneler oluşturduğundan, çalışmamızda anneler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Tablo 3. Annelerin yaşlarına göre dağılım

Anne Yaşı	Sayı	Yüzde
20	4	7.14
21-29	39	69.64
30-39	12	21.43
40-49	1	1.79
Toplam	56	100.00

* Çocuk sahibi olmada ortalama yaş: Türkiye 27.
33 I. Bölge
26.01

* En doğurgan yaş 20-29 yaş

Tablo 3'te yabancı cisim aspirasyonu olan çocukların %0 69.64'ü oranıyla anne yaşı 21-29 yaş arasındadır.

Tablo 4. Annelerin eğitim düzeylerine göre dağılım

Anne eğitim düzeyi	Sayı	Yüzde	Türkiye	I. bölge	21-29 yaş
Okula gı tm =İş	6	10.71	37.73	26.92	20.75
İlkokul mezunu	32	57.14	48.63	54.80	55.93
Orta derece ve dengi	17	30.36	11.91	16.46	18.65
Yüksek Okul	1	1.79	1.73	2.56	3.07

Tablo 4'te Annelerin eğitim düzeyine baktığımızda, % 57.14'ü ilkokul mezunu olup, eğitim düzeyi düşük ailelerin çocuklarında. kazalara maruz kalma daha fazla olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan çocukların % 26.71'1 birinci çocuk olup, bu ailelerin % 37.5'i de tek çocuklu ailelerdir. % 73.21'i kent kökenli olup, bu çocukların % 92.86'sının annesinin ev kadını olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA

Çeşitli kazalar sonucu yaralanma ve ölüm oranları 0-2 yaş çocuklarda ileri yaşlara göre daha sıktır ve yine kazalar erkek çocuklarda kızlara oranla daha fazladır (2, 6, 7). Bizim olgularımızın da % 81.14'dü 0-2 yaş grubunda ve % 67.86'sı erkektir.

Olgularımızın % 78.57 gibi çok büyük oranının bakıcısı anne olduğundan annelerin sosyoekonomik düzeyleri araştırılmıştır. Annelerin % 69.64'dü 21-29 yaş grubunda idi. Ortalama çocuk sahibi olma yaşı ülkemiz ve I. bölge olan Ege Bölgesi için sırasıyla 27.3 ve 26.1'dir. En doğurgan yaş ise 20-29 yaş grubudur. Bu sonuçlar bizim annelerimizin sonuçları ile uyumludur (8).

Ailelerin özellikle annelerin eğitim düzeyi çocuklara dikkatli ve özenli bakım vermede önemlidir (1, 3, 5). Armelerimizi eğitim düzeylerine göre gruplandığımızda eğitim düzeyleri ülkemiz, bölgemiz ve 21-29 yaş grubundaki kadınların eğitim düzeyleri için verilen oranlara benzerdir (8). Yalnızca orta derece ve dengi okul mezunu anne oranımız biraz daha yüksektir.

Evdeki çocuk sayısı arttıkça kazaların arttığı ve evdeki büyük çocukların küçüklere göre daha fazla kazaya uğradıkları bildirilmektedir (1). Bizim çocuklarımızda ise tek çocuk veya birinci çocuk olma oranı Türkiye ortalamasından belirgin fazladır (8) ve ilk çocukların büyütülmesinde deneyimsiz annelerin dikkatsizlik nedeniyle daha çok kazalara neden olabileceği düşünülmüştür.

Yine aileler kentsel ve kırsal olarak yaşam yerlerine göre değerlendirildiklerinde sonuçlarımızın bölgemiz oranları ile uyumlu olduğu görülmüştür (8).

Armelerimizin % 92.3'ü çalışmadıklarını belirtmiştir. Kadın çalışma oranları ülkemiz ve bölgemiz için sırasıyla % 85.66 ve % 85.29'dur (8). Ülkemiz için yapılan demografik çalışmaların çoğunda belirtildiği gibi, çalışmıyor olarak belirtilen kadın nüfusunun, özellikle kırsal kesimden gelenlerinde büyük kısım tarım işçisi olan kadınlardır.

Sonuç olarak küçük çocukların ölümcül kazalarından olan YCA'da annelerimizin sosyoekonomik durum sonuçları ülke ve bölge

değerleri ile uyumludur. Sadece ilk çocuğunu büyüten genç annelerin. özellikle ilk çocuklarının risk altında olduğunu söyleyebiliriz.

SUMMARY

The socio-economic status of mothers in foreign body aspiration

Foreign body aspiration is an important cause of infants and young children's morbidity and mortality. Care of family, socio-economic status, environmental condition and education are important in prevention of these accidents. We studied socio-economic levels of mothers of 56 patients with aspirated foreign body.

KAYNAKLAR

1. Bijor Goldig J., Kurzon M.: Childhood accidents family size and birth order. Soc. Sci, Med. 26(8): 839-843, 1988.
2. Dandrinis N., Smith S.: The epidemiology of pediatric trauma. Crit. Care Nurs., Clin. North Am., Sep (3): 387-389, 1991.
3. Eichelberger M.R., Gotschall C.S., Fcely H.P.: Parental attitudes and knowledge of child safety. A national survey, Am. J. Dis. Child, 144 (6): 714-720, June, 1990.
4. Kosloske M.: Bronchoscopic Extraction of Aspirated Bodies in Children. Am, J. Dis. Child, 136, Oct., 1982.
5. Neyzi O., Kavaklı A.: Çocuk Hemşireliği bilgisi. İstanbul Tıp Fakültesi Basımevi. 563-565, 1977.
6. Suren T., Tanaç R.: Solunum Sistemi Yabancı Cisimleri. E. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, 1982.
7. T.C. S.S.Y.13. Hıfzısıhha okulu Tıbbi Eğitim Teknolojisi, Merkez Projesi, Çocuk Sağlığı El Kitabı, Ankara, 1981.
8. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Türkiye Nüfus Araştırılması Sonuçları.